

Wolontariat

O czym każdy wolontariusz wiedzieć powinien?

Wolontariat jest dobrym pomysłem na spędzenie wolnego czasu, choć niejednokrotnie bywa także ciekawą formą zdobycia doświadczenia zawodowego.

Każdy moment jest dobry na podjęcie działalności wolontariackiej, w trakcie której chętni poświęcą wolny czas, wiedzę i umiejętności wybranym osobom, grupom społecznym, organizacjom czy instytucjom. Będąc wolontariuszem można nauczyć się pracy w grupie, poznać swoje mocne i słabe strony.

Zasady współpracy z wolontariuszami przedstawione zostały w ustawie *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (Dz.U. Nr 96, poz. 873) uchwalonej w 2003 roku.

Jeśli chcesz zostać wolontariuszem, zapoznaj się z najważniejszymi przepisami wprowadzonymi przez ustawę. Dzięki temu, będziesz mógł lepiej i skuteczniej działać na rzecz wybranej organizacji bądź instytucji.

Po pierwsze

Kto może być wolontariuszem?

Wolontariuszem jest **każdy**, kto **ochotniczo i bez wynagrodzenia** wykonuje świadczenia, **na zasadach określonych w ustawie**.

W tym także:

- **osoby bezrobotne** – a wykonywanie przez nie świadczeń nie powoduje utraty statusu bezrobotnego i prawa do zasiłku;

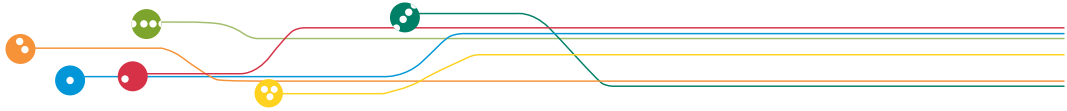

Europejski Rok Wolontariatu 2011

pozytek.gov.pl

Departament Pożytku Publicznego
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

- **cudzoziemcy** – świadczenie wolontariuszy nie jest traktowane jako świadczenie pracy lub usług, więc cudzoziemcy legalnie przebywający w Polsce nie muszą uzyskiwać pozwolenia na pracę, aby zostać wolontariuszami;
- **małoletni** – czyli **osoby poniżej 18 roku życia**, mogą być wolontariuszami, ale muszą na to wyrazić zgodę ich rodzice lub opiekunowie.

Uwaga! Instytucje angażujące małoletnich wolontariuszy **mogą żądać od nich pisemnej zgody rodziców lub opiekunów.**

Pamiętaj, że **wolontariusz ma inny status niż pracownik**, dlatego świadczenie wolontariusza nie będzie wpływało na przyszłe uprawnienia pracownicze, np. na długość przysługującego urlopu wypoczynkowego. Wolontariusza nie obowiązują także np. zawarte w kodeksie pracy postanowienia dotyczące urlopów lub czasu pracy.

Pamiętaj, że będąc członkiem stowarzyszenia możesz także wykonywać zadania w ramach **wolontariatu na rzecz stowarzyszenia**. Oznacza to, że jako członek stowarzyszenia możesz dodatkowo zawrzeć porozumienie ze stowarzyszeniem, którego jesteś członkiem, o wykonywanie świadczeń w ramach wolontariatu. Zawarcie takiego porozumienia powoduje, że przysługują Ci wszystkie uprawnienia wolontariusza. Jednocześnie warto pamiętać, że te same działania na rzecz stowarzyszenia mogą być wykonywane w ramach wolontariatu albo wyłącznie na podstawie członkostwa – a zatem zawieranie porozumień wolontariackich jako członek stowarzyszenia nie jest konieczne.

Po drugie

Gdzie można być wolontariuszem?

Wolontariuszem możesz być w wielu instytucjach i organizacjach, które ustawa nazywa „korzystającymi”. Wśród nich są:

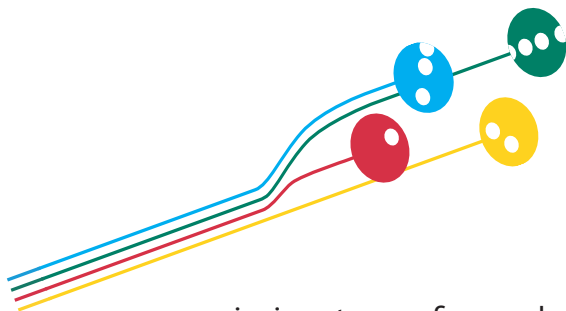
- **organizacje pozarządowe** – podmioty prawne (posiadające zdolność prawną) niebędące jednostkami sektora finansów publicznych,

Europejski Rok Wolontariatu 2011

 pozytek.gov.pl
Departament Pożytku Publicznego
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

w rozumieniu ustawy o finansach publicznych, nie działające w celu osiągnięcia zysku – w praktyce przede wszystkim **stowarzyszenia i fundacje**;

- **stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego np.** związki gmin lub powiatów;
- **spółdzielnie socjalne**;
- **osoby prawne i jednostki organizacyjne kościoła katolickiego i innych kościołów lub związków wyznaniowych np.** parafie, zakony, ale też bractwa prawosławne, gminy żydowskie lub muzułmańskie;
- **spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe, będące spółkami, które:** nie działają w celu osiągnięcia zysku, przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych, nie przeznaczają zysku do podziału między swoich członków, udziałowców, akcjonariuszy i pracowników (czyli tzw. spółki non-profit).;
- **organy administracji publicznej** – centralnej i samorządowej;
- **jednostki organizacyjne podległe organom administracji publicznej lub nadzorowane przez te organy m.in.:**
 - szkoły i inne placówki oświatowe,
 - instytucje kultury: teatry, filharmonie, biblioteki, muzea, galerie sztuki, ogniska artystyczne, domy kultury,
 - jednostki organizacyjne pomocy społecznej: ośrodki pomocy społecznej, domy opieki społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki interwencji kryzysowej, placówki opiekuńczo-wychowawcze,
 - zakłady opieki zdrowotnej.

Wolontariusz może wykonywać świadczenia na rzecz tych podmiotów **z wyłączeniem prowadzonej przez nie działalności gospodarczej!**

Europejski Rok Wolontariatu 2011

pozytek.gov.pl

Departament Pożytku Publicznego
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Po trzecie

Porozumienie

Jeśli zdecydujesz się wykonywać świadczenie w wybranej organizacji lub instytucji, będziesz musiał zawrzeć z korzystającym **umowę cywilnoprawną, zwaną w ustawie porozumieniem**. W porozumieniu będzie określony **zakres, sposób, miejsce i czas** wykonywania świadczeń. Wszystkie warunki, na jakich będziesz wykonywał świadczenia, uzgadniasz razem z korzystającym.

Jeżeli porozumienie między stronami będzie zawierane na okres **do 30 dni, może być zawarte w formie ustnej lub pisemnej**. Jeżeli jednak zawierasz z korzystającym umowę na **okres dłuższy niż 30 dni lub na czas nieokreślony**, porozumienie powinno być sporządzone **na piśmie**.

W każdej chwili możesz jednak **ządać**, aby treść ustnej umowy została przez korzystającego potwierdzona na piśmie.

Porozumienie powinno także zawierać **postanowienie o możliwości jego rozwiązania** – oznacza to, że wolontariusz lub korzystający mogą rozwiązać umowę za wypowiedzeniem albo bez wypowiedzenia, na warunkach określonych w umowie.

Jeżeli jednak przyczyny rozwiązania umowy nie zostały określone **w porozumieniu**, obie strony będą mogły dochodzić odszkodowania, gdyby jedna z nich poniosła szkodę wskutek wcześniejszego rozwiązania umowy.

Po czwarte

Prawa i obowiązki wolontariusza

PRAWA

Jako wolontariuszowi przysługują ci następujące uprawnienia:

- **masz prawo** być poinformowany przez korzystającego o ryzyku dla zdrowia i bezpieczeństwa, związanym z wykonywanymi przez Ciebie świadczeniami;

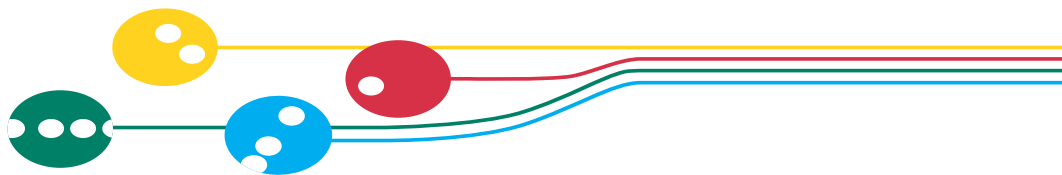

Europejski Rok Wolontariatu 2011

pozytek.gov.pl

Departament Pożytku Publicznego
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

- **masz również prawo** być poinformowany przez korzystającego o wszystkich przysługujących Ci prawach i ciążących na tobie obowiązkach;
- **masz prawo** wykonywać świadczenia w higienicznych i bezpiecznych **warunkach**, a gdy okaże się to niezbędne, powinieneś być wyposażony w odpowiednie środki ochrony osobistej;
- **możesz** także, za zgodą korzystającego i na jego koszt, skorzystać ze **szkoleń** w zakresie wykonywanych przez siebie świadczeń;
- **możesz** powierzyć wykonanie swojego świadczenia **innej osobie**, która posiada niezbędne kwalifikacje do jego wykonania;
- w razie podróży służbowej, **masz prawo** do **diety** oraz **zwrotów kosztów** podróży;

Uwaga! Możesz zwolnić korzystającego z tych obowiązków w całości lub w części, ale wyłącznie **w formie pisemnej pod rygorem nieważności**.

- korzystający może pokryć za Ciebie wszystkie **inne koszty** poniesione w trakcie wykonywania przez Ciebie świadczeń. Ostateczna decyzja w tej sprawie należy jednak do korzystającego;
- korzystający **jest zobowiązany** zapewnić Ci również **ubezpieczenie** od następstw nieszczęśliwych wypadków, a **gdy nie jesteś objęty** ubezpieczeniem zdrowotnym, możesz także uzgodnić z korzystającym, aby zapewnił Ci ubezpieczenie zdrowotne (decyzja należy do korzystającego).

Więcej na temat ubezpieczeń w części **Po piąte**.

OBOWIĄZKI

Twoje obowiązki wolontariusza wynikają zarówno z ustawy jak również z cywilnoprawnego charakteru umowy. Oto najważniejsze z nich:

- jako wolontariusz powinieneś posiadać **kwalifikacje** niezbędne do wykonywanych przez Ciebie świadczeń, ale tylko wtedy gdy obowiązek posiadania takich kwalifikacji i spełnienia określonych wymagań wynika z odrębnych przepisów;
- jeżeli nie skończyłeś **18 lat**, powinieneś przedstawić korzystającemu **pisemną zgodę rodziców** lub opiekunów na to, że będziesz wolontariuszem;

Europejski Rok Wolontariatu 2011

pozytek.gov.pl

Departament Pożytku Publicznego
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

- masz obowiązek wykonywania zadań z **należyłą starannością**;
- gdy skutek twojego działania korzystający lub osoba trzecie ponieś szkodę, będziesz musiał ponieść odpowiedzialność materialną za wyrządzone szkody. Dlatego też powinieneś zadbać o to, aby korzystający ubezpieczył Cię od **odpowiedzialności cywilnej**.

Uwaga! Jeżeli nie będzie chciał tego zrobić, pamiętaj, że również ty sam możesz się ubezpieczyć od odpowiedzialności cywilnej!

Po piąte

Ubezpieczenie wolontariusza

- Ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków

Będąc wolontariuszem, masz prawo być ubezpieczonym od wypadków, jakie mogą Ci się przytrafić w trakcie wykonywania świadczeń. W zależności od czasu trwania porozumienia możliwe są dwie sytuacje:

Sytuacja 1.

Gdy wykonujesz swoje świadczenia jako wolontariusz przez okres **nie dłuższy niż 30 dni**, a także wtedy gdy porozumienie zostało zawarte na **czas nieokreślony**, korzystający **ma obowiązek** ubezpieczenia wolontariusza od następstw nieszczęśliwych wypadków.

Korzystający musi zatem podpisać umowę z towarzystwem ubezpieczeniowym. W przypadku gdy podpisałeś z korzystającym umowę na czas nieokreślony, będzie on musiał ubezpieczyć cię od następstw nieszczęśliwych wypadków **na okres pierwszych 30 dni** wykonywania świadczeń.

Sytuacja 2.

Jeśli podpiszesz z korzystającym porozumienie na **okres dłuższy niż 30 dni**, korzystający **nie musi** ubezpieczać Cię od następstw nieszczęśliwych wypadków, ponieważ ustawowo przysługuje Ci **ubezpieczenie** na mocy ustawy *o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach* (Dz.U. z 2002 r. Nr 199, poz. 1674).

W takiej sytuacji jesteś objęty ubezpieczeniem już od **pierwszego dnia** obowiązywania porozumienia.

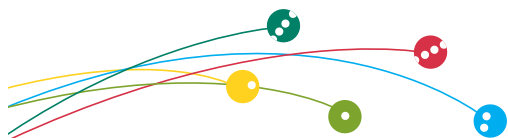

Europejski Rok Wolontariatu 2011

pozytek.gov.pl

Departament Pożytku Publicznego
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Jeżeli na mocy porozumienia zostałeś delegowany na terytorium innego państwa, na obszarze którego trwa konflikt zbrojny, wystąpiła klęska żywiołowa lub katastrofa naturalna korzystający **ma obowiązek** ubezpieczyć Cię od następstw nieszczęśliwych wypadków oraz zawrzeć ubezpieczenie kosztów leczenia podczas pobytu za granicą. W przypadku delegowania na terytorium innego państwa, ale w innych warunkach, korzystający jedynie **może** zapewnić Ci ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków oraz ubezpieczenie kosztów leczenia podczas pobytu za granicą.

■ Ubezpieczenie zdrowotne

Jeżeli jesteś wolontariuszem i nie jesteś objęty żadnym ubezpieczeniem zdrowotnym, instytucja, w której wykonujesz świadczenia, **może** zgłosić Cię do ubezpieczenia zdrowotnego.

Korzystający będzie w takiej sytuacji musiał:

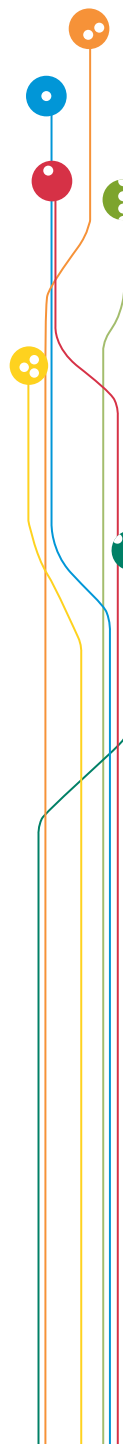
- zgłosić Cię do ubezpieczenia w Narodowym Funduszu Zdrowia,
- podpisać umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia,
- opłacać za Ciebie składkę zdrowotną.

Składki zdrowotne, których wysokość obliczana jest od **podstawy wymiaru** odpowiadającemu najniższemu wynagrodzeniu, odprowadzane **są przez korzystającego** do NFZ, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Uwaga! Należy pamiętać, że wolontariusz zostaje objęty ubezpieczeniem zdrowotnym **od dnia określonego w umowie zawartej przez korzystającego z Narodowym Funduszem Zdrowia.**

■ Ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej

Ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej jest specyficznym rodzajem ubezpieczenia. Przypomina ono bardzo, obowiązkowe dla kierowców, ubezpieczenie OC. Jego istotą jest możliwość ubezpieczenia się na wypadek, gdyby skutek naszych działań, niedopełnienia obowiązków lub niestaranego wykonywania świadczeń, korzystający lub inna osoba poniosły szkodę materialną. W takiej sytuacji pieniądze pochodzące z ubezpieczenia będą w stanie po-

Europejski Rok Wolontariatu 2011

pozytek.gov.pl

Departament Pożytku Publicznego
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

kryć koszty odszkodowania, które może przekraczać nasze możliwości finansowe. Korzystający może Ci zapewnić takie ubezpieczenie w zakresie wykonywanych świadczeń.

Po szóste i ostatnie

Kwestie podatkowe

Stosunki pomiędzy wolontariuszem a korzystającym są w dużej mierze wyłączone spod zakresu stosowania ustaw podatkowych:

W myśl art. 50 *ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, wartość świadczenia wolontariusza nie stanowi darowizny na rzecz korzystającego w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego oraz przepisów podatkowych. Z punktu widzenia prawa podatkowego za przychód nie uznaje się:

- wartości **świadczeń wolontariuszy** na rzecz organizacji (art. 12. ust. 4, pkt 16 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. *o podatku dochodowym od osób prawnych*),
- wartości **świadczeń otrzymanych przez wolontariuszy** od organizacji – na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego – m.in. szkoleń, badań lekarskich, wyżywienia, środków ochrony osobistej, składki na ubezpieczenie n.w.) – art. 21 ust. 1, pkt 113 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. *o podatku dochodowym od osób fizycznych*,
- wartości **świadczeń otrzymanych od wolontariuszy przez osoby fizyczne** – beneficjentów organizacji – art. 21 ust. 1, pkt 117 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. *o podatku dochodowym od osób fizycznych*.

Informacje na temat wolontariatu można znaleźć na stronie internetowej Departamentu Pożytku Publicznego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej www.pozytek.gov.pl.

Dodatkowo, pracownicy DPP MPiPS udzielają odpowiedzi na wszelkie pytania bądź wątpliwości, które można zgłaszać na adres internetowej lub telefonicznie.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Departament Pożytku Publicznego

ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa

e-mail: pozytek@mpips.gov.pl

tel. 22 693-47-59

Europejski Rok Wolontariatu 2011

pozytek.gov.pl

Departament Pożytku Publicznego
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej